

Lausunto

10.03.2021

Asia: VN/1281/2020

Lausuntopyyntö hallituksen selonteosta kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista (luonnos)

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

LAUSUNTO KOTOUTUMISEN EDISTÄMISEN UUDISTAMISTARPEITA KOSKEVASTA SELONTEOSTA

Lausunto koskee erityisesti lukuja 10.1. Tavoitteena työllisyyden, kielitaidon, ja yhteiskunnan tuntemuksen tukeminen sekä 10.3.3. Kotoutumiskoulutuksen päättöarviointi

Jyväskylän yliopiston Soveltavan kielentutkimuksen keskus on tutustunut kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeita koskevaan selontekoon ja haluaa tuoda esille huomioita ja ehdotuksia, jotka liittyvät soveltavan kielentutkimuksen erityisalaan ja asiantuntemukseen. Kommenttien lähtökohtana toimivat erityisesti seuraavat selonteon sisällöt:

- Hallitus esittää kotoutumiskoulutuksen lähtö- ja päättöarvioinnin yhdenmukaistamista ja kansallisen mallin kehittämistä näiden toteuttamiseksi.
- Arviointi on tarkoitus toteuttaa “valtakunnallista standardoitua aineistoa käyttäen”.
- Tavoitteena on taata “kotoutumiskoulutuksen tasalaatuisuus ja oppimistulosten vertailukelpoisuus” sekä tarjota viranomaisille työkalu, jonka avulla voidaan “seurata saavutettuja oppimistuloksia” ja “räätälöidä maahanmuuttajien työllistämiseen tähtääviä jatkopolkuja tietopohjaisesti realistisen tiedon varassa”.
- Valtakunnallinen kielitaidon päättöarviointi
 - o toimisi “yleisesti hyväksyttynä kielitaitoarviona”, jonka
 - o tulokset liitettäisiin “kehitteillä olevaan jatkuvan oppimisen digitaaliseen palveluun”, jolloin arviointitieto olisi laajasti käytettävissä, ja jonka
 - o kehittämisestä ja ylläpitämisestä vastaisi Opetushallitus. (S. 66, 90.)

Lausunnon yleiset lähtökohdat

Selonteossa kuvattuihin suunnitelmiin sisältyy merkittävä uudistus, joka koskee kotoutumiskoulutuksen päättövaiheen kielitaidon arvioinnin yhdenmukaistamista. Suunnitelmissa ei kuitenkaan kuvata arvioinnin toteutustapaa, toteuttajaa tai kokonaiskustannuksia. Suunnitelmissa ei myöskään kuvata, miten jo olemassa olevaa valtakunnallista, Opetushallituksen hallinnoimaa arviointijärjestelmää (Yleiset kielitutkinnot) ja arviointiosaaamista on tarkoitus hyödyntää valtakunnallisessa päättöarvioinnissa. Kotoutumiskoulutuksen päättöarvioinnin yhdenmukaistaminen on hyvä ja kannatettava pyrkimys. Yhdenmukaisuuden toteuttamiseen liittyy kuitenkin lukuisia seikkoja, jotka on huomioitava jo arviointia suunniteltaessa:

Tarkentavia kysymyksiä 1: Miten arviointi on tarkoitus toteuttaa? Miten varmistetaan arvioinnin laatu (ml. arvioinnin tietopohjaisuus, monipuolisuus ja kattavuus), yhdenmukaisuus ja valtakunnallisuus (ml. päättöarvioinnin ja siihen liittyvien prosessien standardointi), riippumattomuus (mm. se, että arvioija ei itse ole kotoutumiskoulutuksen tuottaja/tarjoaja) sekä tulosten vertailukelpoisuus?

Tarkentavia kysymyksiä 2: Mitä tarkoitetaan kielitaidon päättöarvioinnin yleisellä hyväksyttävyydellä? Onko tavoitteena tai mahdollista, että päättöarviointiin sisällytettävän kielitestin tuloksia tullaan laajamittaisesti käyttämään riittävän kielitaidon osoittamisessa esimerkiksi korkeakouluopintoihin haettaessa tai työn kannalta riittävän kielitaidon osoittamisessa? Millaisia käyttötarkoituksia on digitaalisella järjestelmällä, joka on mainittu yhtenä päättöarviointiin liittyvänä tavoitteena? Kenellä on pääsy järjestelmään?

Tarkentavia kysymyksiä 3: Millaisia kotoutumiskoulutuksen laaduntarkkailuun liittyviä tavoitteita arvioinnin yhdenmukaistamisella on, ja kuinka perusteltuja ja kestäviä nämä tavoitteet ovat? Onko päättöarviointiin sisällytettävän kielitestin avulla tarkoitus arvioida kotoutumiskoulutukseen sisältyvien kieliohjelmojen tavoitteiden saavuttamista (yksittäisten maahanmuuttajien suoriutuminen) tai kielikoulutuksen onnistuneisuutta (yksittäisten opetuksen järjestäjien suoriutuminen tai koko koulutusjärjestelmän suoriutuminen) tai vertailla kotoutumiskoulutusta järjestävien yksiköiden suoriutumista?

Kaikki em. toimet edellyttävät, että kielitaidon arvioinnissa käytetään menetelmiä, jotka ovat laadukkaita ja yhteismitallisia ja joita sovelletaan valtakunnallisesti. Lisäksi tulee turvata arvioinnin jatkuvuus sekä riittävät turvatoimet, ohjaus ja valvonta. Siksi arvioinnin tulee perustua kielitaidon arvioinnin asiantuntijoiden laatimaan ja ylläpitämään valtakunnalliseen tutkimuspohjaiseen järjestelmään. Kielitaidon arvioinnin yhdenmukaisuus kotoutumiskoulutuksen päättövaiheessa ei sinänsä ole uusi tavoite, vaan velvoite arvioinnin yhdenmukaisuuteen sisältyy jo voimassa oleviin opetussuunnitelman perusteisiin (OPH 2012).

Kotoutumiskoulutuksen lähtötaso- ja päättöarvioinnin yhdenmukaistamisen yhteydessä on tarkoitus kehittää kansallinen malli sekä suomen että ruotsin kielen taidon arvioimiseen. Testauksen kehittämistyössä tarvitaan siis molempien kielten huomioimista ja arviointiosaamista.

Suomessa on olemassa valtionhallinnon ylläpitämä, lakiin ja asetukseen perustuva järjestelmä, Yleiset kielitutkinnot (OPH 2011; Laki yleisistä kielitutkinnoista 964/2004; Asetukset 1163/2004 ja 1109/2011), jossa on valmiuksia ja asiantuntemusta vastaavan kaltaiseen arviointiin. Suunnitelmassa on nimetty Yleisten kielitutkintojen keskitason testin tarpeen säilyminen erityistilanteissa, mahdollisesti viitaten tilanteisiin, joissa tarvitaan taitotason B2 todentamista. On huomioitava, että Yleisten kielitutkintojen suomen ja ruotsin kielen keskitason tutkinnoilla on valmius arvioida kielitaitoa myös nykyisiä tutkintotasoa (B1–B2) laajemmin, esimerkiksi taitotasoja A2–B2 yhden ja saman tutkinnon avulla.

Kuvaamme lausunnon lopussa tarkemmin Jyväskylän yliopiston ja Opetushallituksen yhteistyössä ylläpitämiä Yleisiä kielitutkintoja ja muuta arviointiosaamista, jota voidaan hyödyntää myös kotoutumiskoulutuksen päättöarvioinnissa.

Tarkka ja tasapuolinen kielitaidon arviointi on mahdollista toteuttaa ja arvioinnin vertailukelpoisuus saavuttaa, kun pidetään huolta validia ja eettistä arviointia ohjaavista periaatteista. Alla erittelemme tarkemmin, mitä kielitaidon laadukas arviointi edellyttää, ja toivomme sisältöjen huomioimista kotoutumiskoulutuksen arviointikäytänteiden uudistamisessa.

Kommentit lukuihin 1-6: Tilannekuva ja keskeiset muutostekijät. Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat.

-

Kommentit lukuun 7: Maahanmuuttajien työllisyyden ja osallisuuden edistäminen

-

Kommentit lukuun 8: Nopeutetaan kotoutumisen käynnistymistä

-

Kommentit lukuun 9: Parannetaan ohjauksen ja neuvonnan saatavuutta maahanmuuttajille

-

Kommentit lukuun 10: Luodaan kotoutumisohjelma alkuvaiheen kotoutumisen tukemiseksi

Olemassa olevia valmiuksia Jyväskylän yliopistossa ja Opetushallituksessa

Olemassa olevan valtakunnallisen arviointijärjestelmän hyödyntäminen. Suomen kokoisessa pienessä maassa ei ole taloudellisesti järkevää ylläpitää useita testijärjestelmiä. Paras vaihtoehto on, jos sovellusmahdollisuuksia voidaan rakentaa jo olemassa olevien testien ympärille. Kotoutumiskoulutuksen päättövaiheen kielitaidon arvioinnin uudistuksessa on huomioitava, että suuri osa (jopa 60 %) Yleisten kielitutkintojen suomen ja ruotsin kielen keskitason tutkintoihin osallistujista on viime vuosina nimenomaan kotoutumiskoulutuksesta. Lisäksi osa koulutuksen järjestäjistä on liittännyt tutkinnon osaksi opintoja, jolloin Ykiin osallistuminen kuuluu osaksi kurssia.

Opetushallitus hallinnoi Yleisiä kielitutkintoja, jonka testien arviointiskaala kattaa jo tällä hetkellä lopputestissä tarvittavat taitotasot. Yleisissä kielitutkinnoissa noudatetaan kansainvälisesti auditoituja (ALTE) ja kansainvälisten kielitaidon arviointijärjestelmien (EALTA, ILTA) suosittamia arviointikäytänteitä, joiden avulla voidaan verrata testitehtävien toimivuutta, arvioijien arviointikäyttäytymistä, kuten arviointiohjeiden noudattamista, sekä osallistujien suoriutumista eri testien välillä ja saman testin sisällä. Yleisillä kielitutkinnoilla on ollut ulkoisen laadunvarmistuksen osoituksena voimassa oleva ALTE-auditoinnin sertifikaatti yhtäjaksoisesti jo lähes 15 vuotta. Uusin sertifikaatti on päivätty 7.12.2020, ja se on voimassa viisi vuotta eli 6.12.2025 asti.

Yleisten kielitutkintojen tutkimuspohjainen kehittäminen ja testien jatkuva uudistaminen edellyttää muun muassa tehtäväpankkia sekä sitä, että arvioinnin yhdenmukaisuus ja vertailukelpoisuus varmistetaan myös jälkikäteen tilastollisilla analyyseilla: onko arvioitu sitä, mitä piti, sillä tavalla, kuin oli sovittu. Yleisissä kielitutkinnoissa testien laatiminen on yhteydessä osiopankkiin, joka on hyvin toimivien tehtävien varasto ja sisältää tilastollista tietoa testitehtävistä. Tiedon avulla voidaan varmistaa eri testikertojen tasalaatuisuus ja myös se, että testeissä käytettävät tehtävät ovat vaikeustasoltaan sopivia testiin. Osiopankki on laaja, joten sen avulla on mahdollista tuottaa lukuisia testikokonaisuuksia. Arvioinnin laatua varmistetaan myös standard setting -tilaisuuksilla, jotka ovat tärkeitä testien/osioiden standardoimisessa, tehtävien laatijoiden ja suoritusten arvioijien koulutuksella sekä arvioijien arviointikäyttäytymisen seurannalla (arviointilinja, kriteerien toteutuminen). Tarvittaessa arvioijille annetaan myös arviointilinjan kehittämiseen tähtävää palautetta. Arvioinnin eettisyyttä tuetaan myös tarkistusarvioinneilla; osallistuja voi pyytää suoritukselleen tarkistusarvioinnin ilman erillistä syytä.

On hyvä huomioida myös se, että testejä tarvitaan sekä suomen että ruotsin kieleen, joista on jo olemassa olevat kansalliset testit. Yleisissä kielitutkinnoissa tehdään tutkimuspohjaista kehittämistyötä sekä suomen että ruotsin perus-, keski- että ylimmän kielitaitotason arvioinnissa ja arvioidaan molempia kieliä kaikilla taitotasoilla sekä kaikissa osataidoissa. Lisäksi suomalaisen viittomakielen testaus on mahdollista, jos sitä tarvitaan kotoutumiskoulutuksen tarpeisiin.

Vaatumuksiin arvioinnin joustavuudesta ja saatavuudesta voidaan vastata digitaalisella testillä. Digitaaliset testit, joita on jo testattu ja myös käytetty Yleisissä kielitutkinnoissa sekä suomen että ruotsin kielen keskitason testeissä, mahdollistavat tarvittaessa nykyistä joustavamman testien tarjoamisen ja tulosten saatavuuden. Yleisissä kielitutkinnoissa digitaalista testiä on kehitetty ja testattu jo usean vuoden ajan, ja siirtyminen myös laajempaan digitaaliseen testaukseen on mahdollista. Kotoutumiskoulutukseen suunniteltavien testien yhteydessä onkin järkevää miettiä eri

testijärjestelmien (esim. Valtionhallinnon kielitutkinnot, Yleiset kielitutkinnot, Auktorisoidun kääntäjän tutkinto) yhteistä testialustaa, mikä myös mahdollistaisi jo olemassa olevien tutkintojärjestelmien laajamittaisemman käytön eri tarkoituksiin.

Yleisten kielitutkintojen tutkintojärjestelmässä on tällä hetkellä valmiudet testata kielitaitoa perinteisten Ykin skaalojen (A1–A2, B1– B2, C1– C2) lisäksi tasoilla A2–B2 ja B2–C2 kaikissa neljässä osataidossa (tekstin ja puheen ymmärtäminen, kirjoittaminen ja puhuminen). Digitaalisen kirjoittamisen suoritusten arviointia on jo testattu taitotasolle A2–B2. Ykin keskitason osiopankki (sekä suomessa että ruotsissa) kattaa nykyisellään taitotasot A2–B2. Tehtävien/osioiden taitotasolle määrittelyssä on hyödynnetty standard settingiä. Myös suomen perustason osiopankki on rakenteilla.

Tutkintojärjestelmässä on lisäksi tehty suunnitelmia adaptiivisesta testistä, jonka avulla on mahdollisuus mitata yhdellä testillä perinteistä (digitaalista) testiä tarkemmin eri taitotasolla olevien osallistujien taitoa. Adaptiivisen testin rakentaminen edellyttää vahvan arviointiosaamisen sekä tehtävänlaatija- ja arvioijaverkoston lisäksi ennen kaikkea arviointialan tilasto-osaamista ja osiopankkirakennetta, jotka Yleisten kielitutkintojen tutkintojärjestelmässä ovat jo valmiina.

Arviointia varten Yleisissä kielitutkinnoissa on rakennettu sähköinen arviointijärjestelmä, joka mahdollistaa etäarvioinnin. Opetushallituksen ylläpitämässä arvioijaverkostossa on tällä hetkellä suomen ja ruotsin kielessä yhteensä n. 150 arvioijaa, jotka pääsääntöisesti arvioivat suorituksia etänä. Useat arvioijat työskentelevät kotoutumiskoulutuksen kouluttajina.

Aiemman tutkimus- ja kehitystyön sekä olemassa olevan arviointiosaamisen hyödyntäminen on tärkeä osa kotoutumiskoulutuksen kielitaidon arvioinnin uudistamista. Soveltavan kielitutkimuksen keskuksella (Solki) on vankkaa kokemusta kotoutumiskoulutuksen alussa tapahtuvasta kielitaidon lähtötason arvioinnista sekä tutkimuksen että tutkimusperusteisen kehittämisen näkökulmista ja hyvät kotimaiset ja kansainväliset yhteistyöverkostot alan toimijoihin (mm. OPH, TEM, Migri, Valvira, korkeakoulujen hakupalvelut, oppilaitokset, ALTE). Solki toteutti vuosina 2014–2016 työ- ja elinkeinoministeriön rahoituksella hankkeen, jossa selvitettiin lähtötason valtakunnallisen arviointijärjestelmän luomista. Tässä ”Kielitaidon lähtötason arviointi” -hankkeessa laadittiin testistöt suomen kielen lähtötason arviointiin kotoutumiskoulutuksessa. Kehittäminen tapahtui osin yhteistyössä Testipisteen kanssa ja hyödynsi Testipisteen alkuperäisiä, julkisella ESR-rahoituksella kehitettyjä arviointivälineitä. Hankkeen aikana muodostettiin myös alustava käyttäjäverkosto valtakunnallisille alkutesteille ja käyttäjille järjestettiin myös koulutusta arviointivälineiden käyttöön. Koska kotoutumiskoulutuksen kokonaisuus muuttui vuoden 2016 jälkeen, hankkeessa kehitettyjä lähtötason arviointivälineitä ei ole otettu käyttöön. Ne ovat kuitenkin olemassa ja tarvittaessa hyödynnettävissä.

Osana lähtötason arviointihanketta Solkin ja Testipisteen yhteistyönä tehtiin myös tutkimus lähtötason arvioinnin kyvystä ennustaa kotoutumiskoulutuksen loppuun mennessä saavutettua suomen kielen taitoa (Huhta, Tammelin-Laine, Hirvelä, Neittaanmäki, Stordell 2017). Tutkimukseen osallistui yli 300 kotoutumiskoulutuksen opiskelijaa pääkaupunkiseudulta. Tuloksista kävi ilmi, että

koulutuksen tavoitteena oleva kielitaidon taso saavutetaan hyvin vaihtelevasti ja erityisesti peruspolun opiskelijoille B1-taso on vaikeasti saavutettavissa. Tutkimuksessa selvitettiin myös kielitaitotasojen saavuttamista ennustavia tekijöitä.

Selonteossa on esitetty uusia tutkimustarpeita kielitaitokoulutuksen seurannalle. Ulkopuolisella tutkimushankkeella on tarkoitus selvittää erityisesti lukutaitokoulutuksen kohdentumista ja arvioida sen vaikuttavuutta (s. 90). Tämänkaltainen tutkimus sopii hyvin Soveltavan kielitutkimuksen keskuksen osaamisalaan, koska Soveltavan kielitutkimuksen keskuksessa on asiantuntemusta ja vahvaa tutkimuksellista näyttöä sekä yhteistyöverkostoja tämänkaltaiseen selvitystyöhön.

Lopuksi erittelemme tarkemmin, mitä kielitaidon laadukas arviointi edellyttää, ja toivomme sisältöjen huomioimista kotoutumiskoulutuksen arviointikäytänteiden uudistamisessa.

Laadukkaan, vertailukelpoisen ja kestäväen kielitaidon arvioinnin edellytykset

Laadukas kielitaidon arviointi on tarkasti kohdennettua, monipuolista ja objektiivista, ja se perustuu tieteellisesti koeteltuun arvioinnin teoriaan ja käytänteisiin (Bachman & Palmer 1996, 2010). Luotettavat tulokset kotoutumiskoulutuksen kielitaitoarvioinnissa edellyttävät standardoitua arviointimenettelyä, eivät pelkästään aineistoja (vrt. s. 66). Arvioinnin laatua ei voi varmistaa pelkästään yhteisten valtakunnallisten testien avulla, vaan tarvitaan arviointijärjestelmä, jonka avulla testien toimivuutta, arvioinnin tasapuolisuutta ja tulosten luotettavuutta seurataan (Weir 2005). Laadukkaan arvioinnin yhteydessä on kerättävä tietoa, jolla varmistetaan testiversioiden laatu eri testikerroilla: Suoriutumista eri testikerroilla ja testikertojen sisällä tulee seurata. Testiin osallistuneen populaation yhteyttä testin vaikeuteen tulee tutkia, samoin testitehtävien ja arvioijien mahdollista vaikutusta testin tulokseen. Osallistujalle on lisäksi taattava mahdollisuus hakea suoritukselle uudelleenarviointia.

Arvioinnin yhdenmukaisuus edellyttää sitä, että käytettävät testiversiot mittaavat kielitaitoa mahdollisimman samankaltaisesti testikerroista toiseen, ja opettajien arvioinnin on myös oltava yhdenmukaista jokaisen oppijan kohdalla ja eri testikerroilla. Testitehtävien laatimisen ja testin koostamisen tulee perustua arviointiosaamiseen. Validissa kielitaidon testauksessa tehtävien laatimista ja koostamista ohjaa viitekehys, jossa määritellään osataidot, niiden testaukseen liittyvät sisällöt, taitotasokuvaukset ja arvioinnin perusteet. Arvioinnin yhdenmukaisuutta tavoiteltaessa on huomioitava, että eri aikoina käytettävien testien tulee olla vaikeustasoltaan ja sisällöiltään samankaltaisia. Tämä edellyttää sekä testien laadullista että määrällistä seuranta. On myös otettava huomioon, miten arvioinnin eettisyys ja validius varmistettaisiin esimerkiksi tilanteessa, jossa kotoutumiskoulutuksen henkilöstö tekee päättövaiheen arviointeja ja on samalla arvioinnin seurantavaikutusten kohteena. Jos päättöarvioinnissa päädytään opettaja-arviointiin, on kontrolloitava arvioinnin laatua. Tällöin myös arvioijien koulutus on tärkeää, sillä se vähentää arvioijien välisiä eroja. On kuitenkin tärkeä huomata, että koulutus ei poista eroja kokonaan, minkä

vuoksi tarvitaan tutkimuspohjaisia ja tilastoasiantuntemukseen nojautuvia arvioinnin seurantamekanismeja.

Valtakunnallisuus edellyttää sitä, että kyseessä on koko maassa sama standardoitu testimenettely ja että arviointi on mahdollisimman yhdenmukaista. Tämä tarkoittaa sitä, että testin laatimisen tulee perustua arviointiosaamiseen ja testien toimivuutta ja johdonmukaisuutta tulee seurata säännöllisesti. Lisäksi arvioijien tulee saada testikohtaista koulutusta ennen arviointia. Myös arvioijien arviointilinjaa tulee seurata, jotta voidaan tehdä luotettavia päätelmiä osaamisesta ja tarvittaessa arvioida suoritukset uudelleen sekä antaa arvioijille palautetta arvioinnin laadun parantamiseksi. Pelkkä standardoitu aineisto ei riitä siihen, että tulokset ovat luotettavat. On huomioitava, että päättöarviointi voi muodostua high stakes -testiksi, jos sen käyttöalaa laajennetaan, mikä asettaa arvioinnin luotettavuudelle erityisiä vaatimuksia sekä arvioitavien yksilöiden, koulutuksen järjestäjien että yhteiskunnan näkökulmasta. Pahimmillaan päättöarvioinnista voi muodostua testi, joka ei mittakaan kielitaitoa yhdenmukaisesti ja luotettavasti mutta jota silti käytetään esimerkiksi osoituksena kielitaidosta yksilöiden elämänkulun kannalta merkittävässä siirtymässä.

Arvioinnin jatkuvuus tulee turvata. Luotettava arviointi edellyttää jatkuvasti uusiutuvaa arviointia ja arviointijärjestelmän joustavuutta. Jatkuvasti uusiutuvassa testijärjestelmässä testien toimivuutta ja johdonmukaisuutta tulee seurata säännöllisesti, mikä edellyttää testiä organisoivalta taholta arviointiin liittyvää tilastollista osaamista ja testausosaamista. Jotta arvioinnin luotettavuus säilyy testikerrasta toiseen, tarvitaan useita testikokonaisuuksia vuodessa. Joustava, toistuva testin tekeminen vaatii siis suuren määrän validoituja tehtäviä ja näistä koostettuja erilaisia mutta tutkitusti yhteismitallisia testiversioita, jotta testin suorittamisen yhdenvertaisuus voidaan turvata. Näiden ylläpitäminen ja kehittäminen edellyttää tehtäväpankkia ja tilastollista tietoa tehtävien toimivuudesta (eli osiopankkia) sekä uusien, validoitujen tehtävien laadintaa. Jos jokaisella testikerralla käytetään kokonaan uutta testiä, tarvitaan laaja esitestausta ja testien jälkeinen tilastollisiin analyyseihin perustuva seuranta, jotta varmistetaan testien mittaavan luotettavasti eri tasolla olevien oppijoiden kielitaitoa.

Testiolosuhteiden vakioiminen, testien salassapito, valtakunnallinen ohjaus ja valvonta ovat osa laadukasta valtakunnallista kielitaidon arviointia. Erityisesti kotoutumiskoulutuksen valtakunnalliselle päättöarvioinnille on suunniteltu tärkeitä portinvartijatehtäviä. On huomioitava, että laadukas ja luotettava testi edellyttää tällöin mahdollisimman pitkälle vakioituja testiolosuhteita ja vaatii myös arviointijärjestelmään rakennettuja ”turvajärjestelyjä” sekä pyrkii ehkäisemään vilpillistä toimintaa. Mikäli arvioinnissa käytetään kiinteitä testikokonaisuuksia, testimateriaalin salassapitoa on vaikea taata, koska testitehtävät leviävät suullisesti ja myös erilaisten vilppien kautta. Tämä kaikki vaikuttaa testin luotettavuuteen ja siihen, miten yhtäläisesti oppijat voivat osoittaa kielitaitonsa testissä. Sen takia on tärkeää, että testien sisällöt vaihtelevat testikerroittain ja testikokonaisuuden sisällöt eivät ole oppijoille ennakoon arvattavissa. Kotoutumiskoulutukseen sisältyvä yhteismitallinen kielitaidon arviointi edellyttää Opetushallitukselta valvontaa ja ohjausta, jotta arvioinnin yhteydessä toimitaan siten, että testisalaisuus säilyy ja pyritään myös ohjaamaan testiin osallistujia toimimaan testitilanteessa sääntöjen mukaan.

Standardoidun ja luotettavan testijärjestelmän ylläpito vaatii systemaattista arviointiaineiston keruuta ja tilastollisten menetelmien käyttämistä sekä syvällistä ja laajaa tilastotieteen menetelmien tuntemusta ja osaamista kielitaidon testauksen ja arvioinnin saralta. Jotta eri testiversiot ovat yhdenmukaisia ja tasalaatuisia, täytyy testitehtävien toimivuutta ja vaikeustasoa seurata ja huolehtia eri testiversioiden linkittymisestä toisiinsa mm. eri testiversioiden ja tehtävien seurantaan perustuvan osiopankin avulla. Lisäksi arvioijien toiminnan analysoiminen (esim. ankaruus/lempeyslinja, arviointien johdonmukaisuus), seuraaminen ja palautteen antaminen on keskeinen osa luotettavan testausjärjestelmän toimintoja. Suorittajan kannalta lisäksi oleellista on, että arviointi on puolueetonta eikä suosi tai syrji osallistujia tai osallistujaryhmiä esimerkiksi tiettyjen taustatekijöiden perusteella. Jotta tasapuolisuudesta voidaan varmistua, suoriutumista on mallinnettava tilastollisesti myös suhteessa osallistujien taustatekijöihin.

Jyväskylässä 10. maaliskuuta 2021

Soveltavan kielitutkimuksen keskuksen puolesta

Ari Huhta johtaja, kielitaidon arvioinnin professori

Sari Ahola tutkimuskoordinaattori, Yleiset kielitutkinnot

Mari Honko tutkijatohtori, soveltavan kielitutkimuksen dosentti, Yleiset kielitutkinnot

Sari Pöyhönen tutkimuksesta vastaava varajohtaja, soveltavan kielitieteen professori erityisalueena maahanmuuton ja kotoutumisen kielikysymykset

Lähteet

Bachman, L. F. & Palmer, A. S. 2010. Language assessment in practice. Oxford University Press: Oxford.

Bachman, L. F. & Palmer, A. S. 1996. Language Teaching in Practice. Oxford University Press: Oxford.

Huhta, A., Tammelin-Laine, T., Hirvelä, T., Neittaanmäki, R., Stordell, E. 2017. Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen tulosten ennustaminen lähtötason arviointien perusteella. Aikuiskasvatus 3/2017.

Laki yleisistä kielitutkinnoista 964/2004.

OPH 2011. Yleisten kielitutkintojen perusteet. Määräykset ja ohjeet 2011: 33.

OPH 2012. Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen perusteet. Määräykset ja ohjeet 2012: 1. Helsinki: Opetushallitus.

Valtioneuvoston asetus yleisistä kielitutkinnoista 1163/2004.

Valtioneuvoston asetus yleisistä kielitutkinnoista annetun valtioneuvoston asetuksen 5 ja 7 §:n muuttamisesta 1109/2011.

Weir, C. 2005. Language testing and validation. An evidence-based approach. Lontoo: Palgrave Macmillan.

Kommentit lukuun 11: Kotoutumisen edistäminen tukemaan osaajien pysyvyyttä ja osallisuutta

-

Kommentit lukuun 12: Vahvistetaan kumppanuuksia ja järjestöjen roolia

-

Kommentit lukuun 13: Hyvät väestösuhteet ja osallisuus tukemaan kotoutumista ja yhteenkuuluvuuden tunnetta

-

Kommentit lukuun: Kotoutumisen edistämisen suuntaviivat 2020-luvulle ja tiivistelmä askelista eteenpäin

-

Huhta Ari

Jyväskylän yliopisto Soveltavan kielentutkimuksen keskus